

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

מ.

עין משפט
ג'ר מצוה

צ"א א ב מ"י פ"ב מהל' יו"ט הלכה י וטור ש"ע א"ח ס"י מקט"ס פ"ה: ק ג מ"י שם הלכה י: ק"ד ד מ"י פ"ב מהל' מפלה הלכה ו סגמ עשין טי טור א"ח ס"י תקפ"ב:

רבינו חננאל

ההוא לפתא דאתיה גרים למחוזא ביום טוב שני של גליות, חזיה רבא דכממשא אמר הא ודאי מאתמול (מעיקרא) [מעיקרא], הוה לא לה כהווא טביא דאתציד ביום טוב רשות ואישתחיש ביום טוב שני, מאי חישת דילמא מחוץ לתחום אתאי היום, מחוץ לתחום אתאי היום, וי"ט אף לפרש"י אסור מזה לזה אף כדבר הצא מחוץ לתחום בשביל ישראל וצדבר הנילווד והנלקט אפילו שלא צא בשביל ישראל יש לאסור בשבת וי"ט משום הכנה מידי דהוה אציה שגולדה צוה אסורה צוה וכן משמע בר"ש צ"ל (ד' ז.) דמשמע התם דרב דאסר צ"ל אסר נמי ע"ס ששכרו מן הדקל וסירי מדורה וסירי פמילה ושמן שכבה בשבת ומפרש צירושלמי דרב אסר להליק צ"ט ובהלכות גדולות בהלכות י"ט תבז לזכור גדל צ"ל הנילווד והנלקט צ"ט בשביל ישראל אסור עד מוצאי י"ט שני כדבר הצא מחוץ לתחום בשביל ישראל שרי צ"ט שני מידי דהוה אציה שגולדה צוה מותרת צוה ונראה שדקדקו מתקאמר צ"ל (ס' ד' ד:.) ולעזר אסורים צדדי שיעשו א"ס י [צמינו] צמחצב ולא קאמר נמי על הצא מחוץ לתחום משמע דאין לרין צ"ל צדדי שיעשו וטעמא משום דמתחם הקילו כעין שהקילו לענין הצא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומיהו לצ"ל שייך מחוץ לתחום צ"ל אסור רביא, ואחר שהיה שיעור זה שרי, מתני' ר' דוסא אומר העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש השנה אומר החליצנו את יום ראש החדש הזה כ"י, וטעמא משום דמתחם הקילו כעין שהקילו לענין הצא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומיהו לצ"ל שייך מחוץ לתחום צ"ל אסור רביא, ואחר שהיה שיעור זה שרי, מתני' ר' דוסא אומר העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש החדש אומר החליצנו את יום ראש החדש הזה ש"מ, והניין לא ר"ה הנהגות איירי, לימר אם היום אם למחר, א"ל אבל להוכיח אינו מוכיח אלא זכרון אחד, ואמרין דלא הכי נמי מסתברא דלא איירי ר' דוסא אלא להנהגות, מרקתני ר' דוסא (מש"ל) ורש"י בראשי חדשים של כל השנה כולה וכו', ואסיקא וכו' אחד עולה לכאן ולכאן, וירושלמי ר' יעקב בר אבהו בשם ר' יוסי העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש השנה אינו צריך להוכיח ביום טוב של ראש החדש

לית ליה צדדי שיעשו כלל אפילו צ"ט ראשון או שמא אית ליה צ"ט ראשון שהו' מדאורייתא צדדי שיעשו צמחצב י"ט שני ומצב צדדי אמי שפיר דיאלל דליכא למיגזר אטו שמא ישב צדדי ולפי טעם זה היה לרין להמתין צמחצב י"ט שני כשיעור [שליך] ויתלוש ויציא דלא כדי שיתלוש לצד איכא למיחש שמא יאמר לנכדי צ"ט תלוש כדי שיאכל צמחצב י"ט אחר שעה מועטת ושמה יש לומר דכולי האי לא חממירו חכמים וריצ"ב"א אומר צירושלמי (ו' ז') דגמ' משמע דטעם כדי שיעשו כדפרש"י דמניא התם לא תמלא אשה קדירה עסקיות ותורמוסין ותתנס לתוך התנור עם חשיכה ואם עשתה כן למוצאי שבת אסורין צדדי שיעשו ויפריש התם צמר הכי מפני שהיית שבת עליו וכוון דמתמין צדדי שיעשו אינו נהנה ממלאכת שבת כלום ובשבת וי"ט אף לפרש"י אסור מזה לזה אף כדבר הצא מחוץ לתחום בשביל ישראל וצדבר הנילווד והנלקט אפילו שלא צא בשביל ישראל יש לאסור בשבת וי"ט משום הכנה מידי דהוה אציה שגולדה צוה אסורה צוה וכן משמע בר"ש צ"ל (ד' ז.) דמשמע התם דרב דאסר צ"ל אסר נמי ע"ס ששכרו מן הדקל וסירי מדורה וסירי פמילה ושמן שכבה בשבת ומפרש צירושלמי דרב אסר להליק צ"ט ובהלכות גדולות בהלכות י"ט תבז לזכור גדל צ"ל הנילווד והנלקט צ"ט בשביל ישראל אסור עד מוצאי י"ט שני כדבר הצא מחוץ לתחום בשביל ישראל שרי צ"ט שני מידי דהוה אציה שגולדה צוה מותרת צוה ונראה שדקדקו מתקאמר צ"ל (ס' ד' ד:.) ולעזר אסורים צדדי שיעשו א"ס י [צמינו] צמחצב ולא קאמר נמי על הצא מחוץ לתחום משמע דאין לרין צ"ל צדדי שיעשו וטעמא משום דמתחם הקילו כעין שהקילו לענין הצא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומיהו לצ"ל שייך מחוץ לתחום צ"ל אסור רביא, ואחר שהיה שיעור זה שרי, מתני' ר' דוסא אומר העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש השנה אומר החליצנו את יום ראש החדש הזה כ"י, וטעמא משום דמתחם הקילו כעין שהקילו לענין הצא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומיהו לצ"ל שייך מחוץ לתחום צ"ל אסור רביא, ואחר שהיה שיעור זה שרי, מתני' ר' דוסא אומר העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש החדש אומר החליצנו את יום ראש החדש הזה ש"מ, והניין לא ר"ה הנהגות איירי, לימר אם היום אם למחר, א"ל אבל להוכיח אינו מוכיח אלא זכרון אחד, ואמרין דלא הכי נמי מסתברא דלא איירי ר' דוסא אלא להנהגות, מרקתני ר' דוסא (מש"ל) ורש"י בראשי חדשים של כל השנה כולה וכו', ואסיקא וכו' אחד עולה לכאן ולכאן, וירושלמי ר' יעקב בר אבהו בשם ר' יוסי העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש השנה אינו צריך להוכיח ביום טוב של ראש החדש

אלא מחוץ לתחום אתא מאן דאכל (א) סבר הבא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומאן דלא אכל סבר * כל דאתי לבי ריש גלותא אדעתא דכולהו רבנן אתי והא אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל וא"ל (א) לא היו דברים מעולם ההוא ליפתא דאתי למוחזא נפק רבא חזיא דכמישא שרא רבא למוזבן מיניה אמר הא ודאי מאיתמול נעקרה מאי אמרת מחוץ לתחום אתאי - הבא בשביל ישראל זה מותר לאכול לישראל אחר וכל שכן האי דאדעתא דנכרים אתא ביון דהוא דקא מפשי ומייתי להו אסר להו: הנהו בני גנגא דגזו להו " אסא ב"ט שני לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי ביה לאלתר א"ל רבא בר תחליפא לרבינא ליסר להו מר מפני שאינן בני תורה הא בני תורה שרי והא בעינן בכדי שיעשו אולו שילוח לרבא אמר להו ' בעינן בכדי שיעשו: ר' דוסא אומר העובר לפני התיבה כו': אמר רבה כי הוינן בי רב הונא איבעיא לן מהו להוכיח של ראש חדש בראש השנה ביון דחלוקין במוספין אמרינן או דילמא זכרון אחד עולה לכאן ולכאן אמר לן תניתוה רבי דוסא אומר העובר לפני התיבה כו' מאי לאו להוכיח לא להתנות הכי נמי מסתברא מדקתני בברייתא וכן היה ר' דוסא עושה בראשי חדשים של כל השנה כולה ולא הודו לו אי אמרת בשלמא אדעתא דנכרים מושום הכי לא הודו לו אלא אי אמרת להוכיח אמאי לא הודו לו ואלא מאי להתנות למה לי לאיפלוגי בתרתי צריכא דאי אשמעינן ר"ה הוה אמינא בהא אמינא רבנן דלא מושום דאתי לזולתי ביה אבל בראשי חדשים של כל השנה כולה אימא מודו ליה לר' דוסא ואי אתמר בהא בהא קאמר ר' דוסא אבל בהך אימא מודה להו לרבנן צריכא מיתבי (א) ראש השנה שחל להיות בשבת בית שמאי אומרים מתפלל עשר ובית הלל אומרים ד מתפלל תשע ואם איתא בית שמאי אחת עשרה מבעי ליה אמר רבנן קאתו. נראה לריצ"ב"א דהכי הלכתא דקיימא לן כרז שנת כלפי רב נחמן צדדי שיעשו כלפי רב חסדא מירמע צמחצב צ"ט רב חסדא מירמע שפומיה ממתני' דרב ששת ורב ששת מירמע כוליה גופיה מפלפוליה דרב חסדא ואמר צדדי שיעשו ורש"י הריס סני עדיף דהכל צריכין למרי חשיטא הלך דבר הצא מחוץ לתחום בשביל ישראל אסור לכל בני ציתו לאכול דאדעתא דכולהו קאתי: **הא ודאי מאתמול נעקרה.** אבל אי היום נעקרה אסור אע"ג דאדעתא דנכרים אמו וטעמא משום מוקצה ואפילו לר"ש דלית ליה מוקצה כהא מודה כיון דלא לקטן מאתמול אלקיניה ודמי לגרירות ומוקין וכן משמע בר"ש המביא צ"ל (ד' ז:) דכל היכא דאין יושב ומצפה אית ליה לר"ש מוקצה וכן פירש הקוטרוס צ"ט ש"ס (ד' ד:.) גבי נכרי שהציא דורון לישראל וא"ת דצ"ק דחולין (ד' ז.) גבי השוחט בשבת משמע דלא הוה מוקצה לר"ש ואפילו לר' יהודה צ"ל למימר מעיקרא דלא הוה מוקצה וצ"ל דמיירי צ"ט שני ומצב צדדי אמי שפיר דיאלל דליכא למיגזר אטו שמא ישב צדדי ולפי טעם זה היה לרין להמתין צמחצב י"ט שני כשיעור [שליך] ויתלוש ויציא דלא כדי שיתלוש לצד איכא למיחש שמא יאמר לנכדי צ"ט תלוש כדי שיאכל צמחצב י"ט אחר שעה מועטת ושמה יש לומר דכולי האי לא חממירו חכמים וריצ"ב"א אומר צירושלמי (ו' ז') דגמ' משמע דטעם כדי שיעשו כדפרש"י דמניא התם לא תמלא אשה קדירה עסקיות ותורמוסין ותתנס לתוך התנור עם חשיכה ואם עשתה כן למוצאי שבת אסורין צדדי שיעשו ויפריש התם צמר הכי מפני שהיית שבת עליו וכוון דמתמין צדדי שיעשו אינו נהנה ממלאכת שבת כלום ובשבת וי"ט אף לפרש"י אסור מזה לזה אף כדבר הצא מחוץ לתחום בשביל ישראל וצדבר הנילווד והנלקט אפילו שלא צא בשביל ישראל יש לאסור בשבת וי"ט משום הכנה מידי דהוה אציה שגולדה צוה אסורה צוה וכן משמע בר"ש צ"ל (ד' ז.) דמשמע התם דרב דאסר צ"ל אסר נמי ע"ס ששכרו מן הדקל וסירי מדורה וסירי פמילה ושמן שכבה בשבת ומפרש צירושלמי דרב אסר להליק צ"ט ובהלכות גדולות בהלכות י"ט תבז לזכור גדל צ"ל הנילווד והנלקט צ"ט בשביל ישראל אסור עד מוצאי י"ט שני כדבר הצא מחוץ לתחום בשביל ישראל שרי צ"ט שני מידי דהוה אציה שגולדה צוה מותרת צוה ונראה שדקדקו מתקאמר צ"ל (ס' ד' ד:.) ולעזר אסורים צדדי שיעשו א"ס י [צמינו] צמחצב ולא קאמר נמי על הצא מחוץ לתחום משמע דאין לרין צ"ל צדדי שיעשו וטעמא משום דמתחם הקילו כעין שהקילו לענין הצא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומיהו לצ"ל שייך מחוץ לתחום צ"ל אסור רביא, ואחר שהיה שיעור זה שרי, מתני' ר' דוסא אומר העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש השנה אומר החליצנו את יום ראש החדש הזה כ"י, וטעמא משום דמתחם הקילו כעין שהקילו לענין הצא בשביל ישראל זה מותר לישראל אחר ומיהו לצ"ל שייך מחוץ לתחום צ"ל אסור רביא, ואחר שהיה שיעור זה שרי, מתני' ר' דוסא אומר העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש החדש אומר החליצנו את יום ראש החדש הזה ש"מ, והניין לא ר"ה הנהגות איירי, לימר אם היום אם למחר, א"ל אבל להוכיח אינו מוכיח אלא זכרון אחד, ואמרין דלא הכי נמי מסתברא דלא איירי ר' דוסא אלא להנהגות, מרקתני ר' דוסא (מש"ל) ורש"י בראשי חדשים של כל השנה כולה וכו', ואסיקא וכו' אחד עולה לכאן ולכאן, וירושלמי ר' יעקב בר אבהו בשם ר' יוסי העובר לפני היחבה ביום טוב של ראש השנה אינו צריך להוכיח ביום טוב של ראש החדש

(א) הלכותה הדבר פשוט דמאי דמקין לא להטות אפיקו קאי, ד"י דוסא א"ל בהדלא אמר לצדדי שיעשו כלפי ר"ה וא"ל למשי"כ רבנו דהאשתיאל א"ל אלא אם כן הוכיח מוסף של ר"ה עם מוסף ר"ה אשכ"ר דגם ר' דוסא י"ט מבע"כ ועיין צ"ע.